

Návrh opatrenia na zefektívnenie verejnej správy

Projekt:	Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít
Organizácia:	Nezisková organizácia Projekt DOM.ov
Operačný program:	Efektívna verejná správa
Kód žiadosti o NFP:	314011Q491
Názov aktivity:	Hlavná aktivita č. 2 Skvalitňovanie procesu prípravy infraštruktúry pre bývanie MRK na úrovni samospráv
Názov výstupu:	Návrh na opatrenie zamerané na zefektívnenie verejnej správy
Názov opatrenia:	Rozšírenie oblastí poskytovania podpory Environmentálneho fondu
Subjekt, ktorému sa návrh opatrenia predkladá:	Ministerstvo životného prostredia SR

Rozšírenie oblasti poskytovania podpory Environmentálneho fondu

2021

doc. Ing. arch. Katarína Smatanová MA, PhD., a kol.

Návrhy sú formulované v rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít“, kód projektu ITMS2014+: 314011Q491.

Úvod

Podľa aktuálnych dát z Atlasu rómskych komunít z roku 2019 (publ. 2020 Ravasz, et.al.), sa na Slovensku nachádza 1 102 koncentrácií spolu v 825 obciach, v ktorých žije 300 170 obyvateľov. V 298 lokalitách nemá dostupný vodovod aspoň 50 % obyvateľov, spolu 76 000 ľudí. Bez dostupnosti kanalizácie je 796 koncentrácií, t. j. 185 000 ľudí. Tretina obyvateľov býva stále v nelegálnych obydliach.

Problematika prípravy infraštruktúry pre lokality MRK, a to najmä tých, v ktorých táto nie je dostupná alebo úplne absentuje, je z pohľadu vedenia obcí veľmi náročná a pritom absolútne nevyhnutná a prioritná. Bez dostupnosti k základným službám nie je možné žiť štandardný život, vykonávať každodenné aktivity, pripravovať sa na prácu, či študovať. Súčasné výskumy dokazujú, že úmerne s nedostupnosťou technickej infraštruktúry sa zvyšuje i miera sociálnej deprivácie celej komunity¹.

Cieľom tohto opatrenia je rozšíriť možnosti a podmienky čerpania dotácií z Environmentálneho fondu MŽP SR, s cieľom prioritizovať zavedenie základnej vodovodnej a kanalizačnej infraštruktúry v obciach s MRK.

Identifikácia problému

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2005. Fond je samostatnou právnickou osobou, správu fondu vykonáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Hlavným poslaním fondu je poskytovanie finančných prostriedkov žiadateľom vo forme dotácií alebo úverov na podporu projektov v rámci činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Poskytovanie a použitie prostriedkov fondu musí byť v súlade s prioritami a cieľmi štátnej environmentálnej politiky schválenej vládou Slovenskej republiky.

Fond každoročne vydáva Špecifikáciu činností podpory na rok 2022 - "Výzvu" na podávanie projektov v prioritovaných oblastiach. Na rok 2021² je to Ochrana ovzdušia (A), Ochrana a využívanie vôd (B), Rozvoj odpadového a obehového hospodárstva (C).

Pre obce do 2 000 obyvateľov je Environmentálny fond *de facto* jediný dostupný zdroj financovania pre projekty vodovodnej a kanalizačnej infraštruktúry, keďže za týmto účelom nie je možné financovanie zo zdrojov EÚ:

¹ Vid' napríklad: Radičová, I. (2001). *Hic Sunt Romales*. Bratislava: Nadácia S.P.A.C.E, Fulbrightova komisia, SR.

² vid' [http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Špecifikácia činností podpory na rok 2022.pdf](http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Špecifikácia%20činností%20podpory%20na%20rok%202022.pdf)

Súčasne však sumy, ktoré Environmentálny fond priraduje na jednotlivé projekty, nepostačujú na vybudovanie kompletných sietí, ktoré sú v prostredí najmä priestorovo segregovaných MRK nevyhnutné. Súčasne dotácia nezahŕňa náklady súvisiace s prípravou a vyhotovením projektovej dokumentácie.

Problematický je aj systém financovania, ktorý počíta so spätným financovaním. V súčasnosti platí, že dotácia bude vyplatená žiadateľovi až po realizácii projektu. To v praxi znamená, že menšie obce s nedostatočným úverovým kreditom a slabším cashflow nemajú možnosť takýto projekt realizovať, resp. pre ne predstavuje takáto realizácia obrovské finančné riziko.

Návrh adekvátnych opatrení

Keďže Environmentálny fond predstavuje hlavný (a takmer jediný) zdroj financovania pre obce do 2 000 obyvateľov, navrhujeme nasledovné opatrenia:

- posilnenie rozpočtovej kapitoly zameranej na obce do 2 000 obyvateľov,
- v súlade s cieľmi definovanými v Stratégií pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030³ zvážiť bodové zvýhodnenie obcí, resp. projektov, ktoré riešia zavedenie infraštruktúry do priestorovo segregovaných lokalít MRK ,
- rozšíriť systém podpory aj o možnosť integrovaných opatrení budovania systémov vodovodov aj kanalizácií ,
- upraviť systém financovania: doplniť náklady súvisiace s prípravou a vyhotovením projektovej dokumentácie, projekty podporovať predfinancovaním.

Záver

Dostupná technická infraštruktúra je nevyhnutnou podmienkou integrácie každej marginalizovanej komunity. Zvyšovanie finančnej dostupnosti zdrojov na takéto opatrenia aj pre menšie obce, kde je v rámci Slovenska výskyt MRK najčastejší, má potenciál rýchleho pozitívneho efektu na situáciu vylúčených komunít celoplošne.

³ Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. Dostupné na <https://www.minv.sk/?strategia-pre-rovnost-inkluziu-a-participaciju-romov-do-roku-2030>